

Lördagen den 1 Februari 1868.

Kammaren sammanträdde kl. 12 middagen.

Justerades ett protokollsutdrag för den 29 och protokollet för den 27 sistlidne Januari f. m.

Sedan Herr Grefven och Talmannen tillkännagifvit, att Herr Statsrådet Thulstrup anmält sig nu skola på Kongl. Maj:ts nådiga befallning till Kammaren aflemna åtskilliga Kongl. Propositioner, framträdde Herr Statsrådet och öfverlemnade till Herr Grefven och Talmannen följande Kongl. Propositioner:

angående ändring i gällande stadganden rörande vinterväghållningen; angående åtgärder till behöfvandes undsättning vid inträffande missväxt:

med förslag till Postverkets utgiftsstater, att gälla från början af år 1869;

med förslag till Tullverkets utgiftsstater, att gälla från början af år 1869;

angående öfverlåtelse till enskildt bolag af Ronneby helsobrunn i Ronneby socken, Medelstads härad och Blekinge län:

angående afstående till Umeå stad af en del utaf Landshöfdingeresidenstomten derstädes:

i fråga om upplåtelse till Westerås stad af Kronans dervarande spannmålsmagasinstomt junte dertill hörande utmarkslott för att användas till allmän promenadplats:

angående bestridande af kostnaderna för allmänt Kyrkomöte;

angående anslag för Nationalmuseum och der förvarade konstsamlingar; samt

angående ifrågasatt försäljning till Carlskrona stad af några Kronan tillhöriga tomter derstädes.

Härefter blefvo de Kongl. Propositionerna, hvar efter annan, föredragna och bordlagda.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag N:o 89, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig i Andra Kammarens beslut om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af alla frågor rörande förändrad organisation af rikets försvarsväsende, jemte dertill erforderliga anslag.

Begärdes på bordet.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag N:o 91, med inbjudning till Första Kammaren att biträda Andra Kammarens beslut om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af alla till Ständigt Utskotts handläggning eljest hörande frågor rörande elementarläroverken och folkundervisningen.

Bordlades.

Friherre Stjernblad: I och för vårdande af enskilda angelägenheter får jag hos Kammaren vördsamligen anhålla om befrielse från riksdagsgöromålen under tolf dagar, räknade från och med nästkommande Måndag.

Denna anhållan bifölls.

Herr Grefven och Talmannen uppstod och aflägsnade sig: hvarefter Herr vice Talmannen intog ordförandeplatsen.

Företogs val af sju ledamöter i Riksdagens Särskilda Utskott för behandling af Herr Björcks motion, N:o 69, om åtgärders vidtagande, till besparing i utgifterna för den civila administrationen; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Grefve Mörner, Carl Göran	med 93 röster.
Grefve Piper, Charles Emil	” 89 ”
Herr Almqvist, Ludvig Theodor	” 79 ”
Grefve Hamilton, Henning	” 78 ”
Herr Rydin, Herman Ludvig	” 78 ”
Friherre Nordenfalk, Johan	” 64 ”
Herr Nordenfelt, Leonard Magnus	” 40 ”

Härefter anmälde sig och yttrade:

Grefve Hamilton, Henning: I allmänhet har jag tagit för grundsats att icke afsäga mig ett gifvet uppdrag eller undandraga mig ett mig visadt förtroende. Jag anser nemligen hvarje förtroende såsom en lycka: och lyckan kommer, i allmänhet taget, ej menniskan till del, utan

att motsvaras af pligter från hennes sida. Men förhållanden kunna inträffa, under hvilka pligten bjuder att undvika sådant, som man under andra omständigheter skulle vilja mottaga eller eftersträfvat; och för närvarande äro verkligen sådana förhållanden för handen, att jag anser pligten bjuda mig att hos Kammaren anhålla om tillåtelse att afsäga mig det förtroende. Kammaren visat mig genom att invälja mig till ledamot i det nu ifrågakvarande Utskottet för behandling af Herr Björcks motion. Jag vill nu ej inlåta mig i något omdöme om denna motion; den kan hafva sina förtjenster, derom är jag öfvertygad; den har säkerligen också sina brister: — men jag lemnar detta derhän och ber att för ett ögonblick få fästa uppmärksamheten vid själfva naturen af den fråga, som i motionen behandlas.

Det finnes väl ingen, som vill på fullt allvar påstå, att Representationen är i tillfälle att kunna för Regeringen framlägga ett fullständigt förslag till embetsverkens organisation; men man föreställer sig dock temligen allmänt, att Representationen skulle kunna uppgifva de allmänna grunder, efter hvilka en sådan organisation borde ega rum, och hvad man väntar af Utskottet är just, att det skall föreslå sådana grunder. Till ett sådant arbete anser jag mig dock alldeles oförnögen; och jag önskar derföre, att jag ej måtte nödgas att försöka det. Efter min uppfattning finnas ej några allmängiltiga grunder för embetsverkens organisation. Ett embetsverks organisation beror nemligen till en början af landets statsförfattning. Uti ett land, som styres enväldigt — och besynnerligt nog är det ej sällan just de förhållanden, som uppkomma under en sådan styrelse, hvilka föresvärfva liberala författare såsom deras ideal — i ett enväldigt styrdt land, säger jag, der en stark centralisation gjort sig gällande, måste embetsmännen vara afsättlige och embetsverket i det hela taget vara annorlunda organiserade, än i ett land der friheten länge varit herrskande. Likaså fordrar en ministerstyrelse en annan organisation af underlydande organer, än en styrelse enligt 1809 års Regeringsform. Det är likväl ej endast statsförfattningen, som har inflytande på embetsverkens organisation, så att denna kan och bör vara lika för alla embetsverk i samma land. Den beror nemligen också af hvarje embetsverks särskilda art, och af beskaffenheten af de frågor, som skola af detsamma handläggas. Embetsverk, hvarest ett hastigt föredragande och afgörande af frågorna är nödvändigt, emedan ändamålet eljest kunde förfelas, måste organiseras helt olika mot dem, der ärendenas beskaffenhet fordrar tidsödande undersökningar och deras afgörande en noggrann pröfning. Den långsamhet, hvarmed vissa ärenden understundom i vårt land blifva behandlade, är i själfva verket icke under *alla* omständigheter en olägenhet, utan tvärtom någon gång ett nödigt vilkor för den enskilda rättens bevarande och betryggande. Jag skulle kunna fortsätta länge med att uppräknat omständigheter, som böra verka till en olika organisation af särskilda embetsverk äfven under samma statsförfattning, men hvad jag anfört torde vara tillfyllest, för att visa orsakerna, hvarföre jag anser, att några korta, lättfattliga och allmängiltiga grunder för embetsverkens organisation ej kunna angifvas. Då jag således utgår från den förutsättning, att en fullständig organisationsplan ej kan af Riksdagen uppgöras, och att allmänna grunder, tillämpliga på och tillräckliga för organisation af alla embetsverk, ej finnas, torde Kammaren inse, att jag

ej är rätt mannen att ingå i det ifrågavarande Utskottet. Man kan visserligen misstaga sig i omdömet af egna bevekelsegrunder, men jag tror mig dock kunna försäkra, att det ej är af beqvämlighet, som jag framställt min anhållan om befrielse från det mig lemnade uppdraget, utan derföre att jag är fullt öfvertygad, att jag inom Utskottet ej kan göra det gagn, Kammarern eger skäl att vänta af en utskottsledamot. Jag anhåller derföre vördsamt om bifall till min nyssnämnda anhållan.

Herr Wallenberg: Jag vill ej ingå i någon pröfning af Herr Björeks motion, på sätt som Grefve Hamilton gjort, utan endast uttrycka att, enligt mitt förmenande, man ej får såsom ett giltigt skäl till afsägelse af ledamotskap i ett Utskott, sådant som detta, anse den omständighet, att den valde ledamoten icke gillar den af motionären gjorda framställningen. Biefve sådant praxis, skulle ju inga andra komma in i Utskottet än de, som voro af alldeles lika åsigtter med motionären, och på det sättet skulle motionen säkerligen ej erhålla den bästa och ändamålsenligaste behandling. Om Grefve Hamilton stöder sin afsägelse på det förhållande, att han har viktiga uppdrag i öfrigt, hvilka taga hela hans tid i anspråk, så har jag intet att invända mot densamma; men det skäl han hitills anfört, anser jag vara sådant, att på blott det afsägelsen ej kan bifallas.

Grefve Mörner, Carl Göran: Efter det omdöme, som jag i sista plenum, då denna fråga förevar, om densamma uttalade, måste jag erkänna, att det var oväntadt, att blifva invald till ledamot uti det Utskott, som skall behandla Herr Björeks motion. Det är nemligen ett gammalt erkänt ordspråk, som här kan tillämpas, att den hund, som skall drifvas till skogen, icke biter några djur. Så skulle det blifva med mig också; ty man kan icke vänta sig, att den, som tvingas in i ett Utskott, der astadkommer några afsevärda resultat. — Jag är smickrad af det förtroende, hvarmed Kammarern behagat hedra mig, och skulle visserligen ej undandraga mig att bidraga till frågans utredning, om icke mina tjänsteåligganden hindrade mig ifrån att för Riksdagen uppoffra flera förmiddagar än dem, då plena hållas. — Men dessa åligganden skulle försummas, om jag emottog ifrågavarande förtroende; och jag anhåller derföre att få afsäga mig det.

Grefve Hamilton, Henning: Med anledning af Herr Wallenbergs yttrande, att han icke ansåg mitt omdöme om Herr Björeks motion såsom giltigt skäl för mig att afsäga mig det mig lemnade förtroendet att vara ledamot uti ifrågavarande Utskott, ber jag få uppreda hvad jag trodde mig hafva i mitt förra yttrande tillräckligt tydligt tillkännagifvit, att jag icke ville fälla något omdöme om Herr Björeks motion. Det är visserligen, enligt min tanke, ej möjligt, att Herr Björeks förslag kan i och för sig vara fullkomligt tillfredsställande, men jag lemnar den saken derhän. Hvad jag för mig sökt afgöra är endast, om jag såsom ledamot i detta Utskott skulle kunna uträtta något; och då ett Riksdags-Utskott för sitt arbete har endast omkring tre månader, hvilka tillika upptagas af andra Riksdagens göromål; då ett fullständigt förslag till embets-

verkens organisation icke på denna tid kan medhinnas, och då det skulle vara ett fruktlöst göromål att inskränka sig till framställande af allmänna grundsatser, på hvilka en omorganisation af embetsverken borde ske, har jag för min del ansett, att ett Riksdags-Utskott icke kunde så behandla frågan, som Riksdagen måste önska. Det är därför jag funnit mig böra undanbedja mig Kammarens förtroende. Jag har således icke yttrat mig om Herr Björeks motion, utan om min egen oförmåga att i Utskottet behandla densamma.

Grefve af Ugglas: Grefve Hamilton har anhållit att blifva befriad från att vara ledamot uti ifrågavarande Utskott, därför att han anser sig oförmögen att fylla denna plats; men för min del tror jag, att Kammarens val berott på Kammarens omdöme om Herr Grefvens lämplighet. Det är ej gifvet att man skall i ett Utskott insätta personer, hvilka absolut skola vara af lika mening med motionären; och aldrig minst kan sådant komma i fråga i ett Utskott som detta. Jag kan således för min del ej erkänna hvarken Grefve Hamiltons eller Grefve Mörners afsägelse. Jag tror, att större delen af dem, som valt Grefve Mörner, visste, att han var af motsatt åsigt med motionären; men just därför skulle han, som, liksom Grefve Hamilton, var kännare af de embetsverk och de former, om hvilkas förändring här är fråga, genom de inkast, han hade emot motionen att göra, så mycket som möjligt belysa saken. Jag får dessutom fästa Herrarnes uppmärksamhet derpå att det icke går an att godkänna en afsägelse, som föranledes icke af viktiga skäl, utan endast deraf, att man sjelf icke anser sig lämplig till ledamot i ett Utskott; ett sådant godkännande denna gång skulle blifva ett vädligt prejudikat framdeles. — Jag motsätter mig dessa Herrars afsägelse.

Herr Tornérhjelm: Då Grefvarne Hamilton och Mörner tillkännagifvit sin önskan att få uttråda ur det Utskott, dit Kammarens förtroende insatt dem, samt de åberopat skäl härför, så ber jag att, i motsatts till de Herrar, hvilka ansett, att de af Grefvarne Hamilton och Mörner anförda skäl icke voro giltiga, få nämna, att jag för min del är af den åsigt, att Kammaren ej är berättigad att ingå i pröfning af motiven till en sådan afsägelse, och att det därför vore fullkomligt origtigt af Kammaren, om den beslutade, att de ej finge afsäga sig detta förtroende. Visserligen bestämmer icke grundlagen, att man är berättigad afsäga sig ledamotskap i Utskott, men den förnekar ej heller en sådan rättighet; Och då grundlagen stadgar, att den ledamot, som tre gånger är rad uteblir från Utskotts sammanträden, är fri från att vidare vara ledamot i samma Utskott, kan en ledamot således utan att behöfva afsäga sig, endast genom att på nämnda sätt uteblifva från Utskott, sjelf befria sig från ett sådant förtroende. På grund af hvad jag sålunda anfört, godkänner jag Grefvarne Hamiltons och Mörners afsägelse.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr vice Talmanen yttrat, att Grefve Hamilton hade anhållit att få afsäga sig uppdraget att vara ledamot i det Särskilda Utskottet för behandling af

Herr Björeks motion, framställde Herr vice Talmannen proposition på bifall till denna anhållan och, då dervid svarades många ja och nej i blandning, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Grefve Hamiltons, Henning, begäran att få afsäga sig uppdraget att vara ledamot i Särskilda Utskottet för behandling af Herr Björeks motion, N:o 69, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammarén denna begäran.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 42;

Nej — 47.

Friherre Bildt: Jag har begärt ordet endast för att få till protokollet antecknad, att jag, vid den nu försiggångna röstningen, röstat »Ja», och att jag till följd af den aktning, jag hyser för de begge Herrar, hvilka afsagt sig förtroendet att vara ledamöter uti ifrågavarande Utskott, ansett mig icke kunna handla annorlunda.

Efter förmälan, att Grefve Mörner jemväl hade begärt att blifva befriad från uppdraget att vara ledamot uti ifrågavarande Utskott, framställde Herr vice Talmannen proposition på bifall till denna begäran och, då dervid svarades många nej, blandade med ja, förklarade sig hafva funnit nej öfvervägande.

Som votering äfven nu begärdes, uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Grefve Mörners, Carl Görän, anhållan att blifva befriad från uppdraget att vara ledamot i Särskilda Utskottet för behandling af Herr Björeks motion, N:o 69, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammarén denna begäran.

Vid denna voterings utgång befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 29;

Nej — 60.

Företogs val af tre suppleanter i Riksdagens Särskilda Utskott för behandling af Herr Björeks motion, N:o 69, om åtgärders vidtagande till besparing i utgifterna för den civila administrationen; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Carlheim-Gyllensköld, Carl Salomon, med 56 röster,	
Herr Holmberg, Carl Albin,	» 53 »
Grefve Ehrensvärd, Albert,	» 48 »

Företogs val af fem ledamöter i Kammarens Tillfälliga Utskott för behandling af Herr Bergstedts motion, N:o 5, och Grefve Wachtmeisters, Hans, motion, N:o 16; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Bergstedt, Carl Fredrik, med 65 röster.	
Herr Hazelius, Johan August,	» 64 »
Herr Beckman, Anders Fredrik,	» 50 »
Grefve Wachtmeister, Hans,	» 50 »
Friherre von Schwerin, Jules,	» 47 »

Företogs val af fem ledamöter i Kammarens Tillfälliga Utskott för behandling af Herr Storckenfeldts motion, N:o 8, Herr Landgrens N:o 39, Grefve Mörners, Carl Göran, N:o 43, och Herr Beckmans N:o 78; Och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Almqvist, Erik Victor, med 64 röster,	
Herr Casparsson, Carl Edvard,	» 51 »
Herr Storckenfeldt, Carl Johan,	» 51 »
Herr Hasselrot, Carl,	» 50 »
Grefve Wachtmeister, Axel Knut,	» 35 »

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Kansli-deputerades den 29 sistlidne Januari bordlagda Memorial och Ut-låtande:

N:o 1, angående antagande af tjenstemän och vaktbetjening i Riksdagens Kansli;

N:o 2, angående upplagan af Bihanget till Riksdagens protokoll, samt om prenumeration å och försäljning af samma Bihang; samt

N:o 3, i fråga om upplagan af Riksdagens protokoll samt om prenumeration å och försäljning af samma protokoll.

Efter förmälan att det, jemlikt 128 § i gällande Banko-reglemente, åläge Kamrarne att hvardera utse ej mindre två Revisorer jemte två suppleanter för granskning af Riksbankens Diskontkontors räkenskaper och förvaltning under sistförflutna år, än äfven ett lika antal Revisorer och suppleanter för hvardera af Lånekontoren i Göteborg, Malmö och Wisby; hemställde Herr vice Talmannen, huruvida Kammarne, i öfverensstämmelse med hvad vid hållet talmans-sammanträde öfverenskom-

mits att föreslå, behagade besluta att nästa Lördag den 8 dennes företaga de ifrågavarande valen; hvilket bifölls.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna Memorial och Utlåtanden, nemligen från

Bevillnings-Utskottet:

N:o 1, om återlemnande af en inom Riksdagens Andra Kammare af Herr Åke Andersson väckt motion;

N:o 2, om återlemnande af en utaf Herr Per Nilsson inom Andra Kammaren väckt motion.

Banko-Utskottet:

N:o 1, med öfverlemnande af Banko-fullmäktiges till Utskottet afgifna berättelse.

Lag-Utskottet:

N:o 1, i anledning af Första Kammarens remiss af motion angående ändring af sista mom. i 20 § Jagtstadgan.

Första Kammarens Tillfälliga Utskott:

N:o 1, i anledning af en af Herr Fröman, N. A., väckt motion om meddelande af föreskrift rörande tiden för uppsättningen och justeringen af Kammarens protokoll.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.